

ACC. N:R

7065

1-51.

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

H. H. Hansson.

Härad:

Munrobo.

Adress:

Förlag, Sagan.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVH. E. 15.Hyäner och Stjärnbilder.

Dag 1-21.

ACC. N:R 7065 : 1.

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Hansson
 Härad: Emmets Adress: Vadstena, Sagan
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Björnar och Björnbilder

I. Berättningar om Björnar och Björnbilder

Det folk som be-
 de sig av pappers- och den
 gamla almanackan som tid-
 närmast var väl försett med
 en mängd olika berättelser
 om björnar och björnbilder,
 men det mesta av denna kun-
 skap hade försvunnit redan

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No. 7065: 2

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

J. H. Ranson.

Härad:

Munkbo.

Adress:

Munkbo, Svan.

Socken:

Svan.

Berättat av:

J. H. Ranson.

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Järn det 1800-tals första alman-
nacka hade upphört att gälla.
Och som nu kan anslås i
omständligt baserat på min-
net från de gamles berättelse
: skild av samma person.

Allmänna benämningar:
Själarna, j. Själarna. (Pågel är okänt
här). Skulpturen (Himmelsfärd) så-
g de gamla och anslås dem
ofta (Pågel) varande färderna.
De i gamla almanackan upp-
tagna själarna (har jag inte
hittat någon anslås på Himmelsfärd).

ACC. N:R

7065:3

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

H. E. Nilsson.

Härad:

Kummeto.

Adress:

Pörlap, Sjögar.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fig. 1. A. Karlavagnen: Av de
olika stjärnsammanställningarna,
som lyfts på fönstret,
är ingen så välkänd, som
man säga, som Karlavagnen
och Orion. Och oerhålligt
är, att det i äldre tid varit
mycket tal bland allmogebefolk-
ningen om dessa stjärnsam-
ställningar. Karlavagnen är
den här mest förekommande
benämningen på fig. 1. A. Den
O. E. Bengtson i Sjögar, född 1850 och
död 1927, brukade ofta tala

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

7065: 4

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. H. Rönner

Härad:

Lunnebo.

Adress:

Torshagen, Lagan

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

om Karlavagnen i den bemär-
kelse, att det fanns inte så
få här i trakten av hans sam-
tida, vilka boro samma namn
som han, nämligen Carl. På
grund härav kallade han de-
na Karlar för "Karlavagnen";
och han själv var en kraf-
tig mjuk. Om en denna
vagn bestod av fyra Karlar
härmer gav utlösen 2, när
gav 2 till. Både honom befalla
vilka alla de Karlar var, som
höjde till Karlavagnen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

7065

5

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. P. Carlson.

Härad:

Tummebo.

Adress:

Torlag, Sagan.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stora Karlavagnen har jag
skött hit stals om av de gam-
le, ävenså "vagnen", "vagnen i
skackstaden". På en stjärnbild
har jag namnet Stora Karlavagnen
skrivit jag ej. Jag har heller
aldrig hört någon säga berättas
här. Namnet Karl Trydes ja
ja historisk tid. Visa Stora Kar-
l. Som ja sin tid regerade i
Sverige. En manne visat som
jag bild: detta avseende, förut-
sett att Stora Karlavagnen såsom be-
nämning ja denna stjärnkonstellation

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R N. 7065:6.

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Ranson.
Härad: Timmerås Adress: Storåp, Sagan.
Socken: Berga. Berättat av:
Uppteckningsår: 1940. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

är av svenskt ursprung, vilket
jag inte har varit bekant. Si-
men på 1600-talet och kanske än-
då längre fram i tiden bibehåll
allmogens gamla myter: De
och sed från medeltiden, däribland
själskänslor. Alla stora män
fingo ju, enligt dåliga uppfat-
ningar, sin försälda själ på
fästamentet vid födseln och det är
sannolikt, att dessa själar på
sin tid av folket tilldelats
historiska betydelsefulla personer - kon-
gar eller andra framstående män.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7065 : 7.

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. H. Ranson

Härad:

Tunabö.

Adress:

Tostad, Ragan

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

med namnet Karl. Namnet
Sjöstjärnan har jag ofta hört,
men det röde sig väl egentli-
gen om lilla Kalavagnen och
isöfande Palsjärnan. Samma
namn går ju igen på dessa båda
stjärnkonstellationer. Lilla Sjörnen
är bara en något mindre sam-
manställning än Stora Sjörnen,
men har ju ägar i övrigt min-
ga likhet.

Palsjärnan. Denna stjärna
kallade man för ju Nordstjär-
nan och om man var ute i

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

7065:8

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. B. K.

Härad:

Lunnar.

Adress:

Västergötland, Län.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

Stjärnkäsa kvällen var denna
stjärna var mycket mörk på
väderströket. För den som vistades
ute på fjär efter mörkrets in-
brott var Nordstjärnan en säker
ledstjärna till att hitta hem
igen. Där ha vi Nordstjärnan
bort åt det hållet och vi får
att komma fram till målet.
Vi den gamla och lufarne rodda
ren eller passageraren på isen,
när man var ute på fjär och
inte var säker på kusten, men
fick se Nordstjärnan och sedan

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

7065:9

Landskap: Småland. Upptecknat av: P. B. Hansen.
 Härad: Tummeto. Adress: Stora Sjögar.
 Socken: Berga. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9

med hjälp därav kunde ta sig
 väg hem igen.

Stjärnor: Vägar benämning
 på denna stjärna har jag inte
 hört om här.

Orion: Det har mest här
 de och använda namnet på
 Orion är tre vise män eller
 de tre vise männen.

Ljustjärnor: Dygntligen var
 det Nordstjärnan eller Väststjärnan
 som var Ljustjärnan och med den
 till till gruppen stjärnor som
 man kallar Lilla Stjärnan

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

7065:10

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

P. H. Hansson

Härad:

Mimersbo

Adress:

Torsholm, Sjöman

Socken:

Berga

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

Mer det gästgärdarna. Men även
Karlavagnen gick under benäm-
ningen gästgärdarna.

Pirins. Benämningen "den
Helige Stefan" på Pirins är okänd.

Korgastjärnan: dagstjär-
nan och björnstjärnan: kvällsstjär-
nan. Vore egentligen de stjärnor,
som härja utpekades i det löp-
de i det almanack. Och i det
sammmanhanget agerade Venus inte
så sällan. De gamle utgjavo
med på stjärnklimmen en vad
gafhet i anmärkningsvärda och elek.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

7065

11

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

H. H. Ranson

Härad:

Timmerb.

Adress:

Vörå, Sagan

Socken:

Berga

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Prioritetens Adresser giva. Ihus väl
 minnes gav inte från uppväxten
 på 1890. Tills när vi vid denna
 åstiden (på senhösten före jul) brukade
 stå på logan och attestiska med
 glädel (i klara). Men det blev ty-
 så morgonstämman för oss när vi
 gick in för att äta frukost och
 då brukade för att äta. De hade
 klart morgonstämman tyder! Och
 om kvällen brukade de gamla
 förklara för oss vad vilken stäm-
 ma var och attestiska och
 vilken lyste klara och var större

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No. 7065 : 12.

Landskap: Småland. Upptecknat av: P. B. Larsson.
 Härad: Emmaboda. Adress: Bolesjö, Lagan.
 Socken: Berga. Berättat av: E. G. Söder.
 Uppteckningsår: 1940. Född år i Berga.

12
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Än de övriga, enligt vad det syns.
 Det ut för ögat.

~~Metor och meteorfall kul.~~
 hos ~~stjärnshott~~ svansstjärnan
 eller skvansstjärnan och meteorfall
 stjärnshott. En stjärna brän-
 nes Västman, men min jagas.
 man kunde inte se beaktad om
 vilken stjärna det är som blev
 detta namn.

Vintergatan. Någon annan
 uppgift utgående vad Vintergatan
 består av än en mängd stam.
 manfida avlägsna stjärnor i

ACC. N:R

M. 7065 : 13.

13

Landskap: Småland.

Upptecknat av: J. H. Jansson

Härad: Sunnebo.

Adress: Torlas, Lagan

Söcken: Söga

Berättat av:

Uppteckningsår: 1940.

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gruppen. Har jag aldrig hört be-
rättas om. Dessa gamla namn
var på Vinterbråtan. Något
annat namn i övrigt på Vin-
tergatan. Har jag däremot inte
hört om att ha förekommit här,
stades.

Vintergatans delar, A-B går
bråtan, våren.

B. Klyman.

B. C och C. D.:

grenar eller Vinterbråtan grenar,
på den nya grenen vilstas
vintrens väster och på den södra

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

7065:14

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

P. H. Ranson

Härad:

Munkbo

Adress:

Votlag, Sagan

Socken:

Berga

Berättat av:

Hemij. S. H. Johansson

Uppteckningsår:

1940

Född år

1854, död 1936

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

grenen det kommande året gröda
På grund härav kallade man den
den förtämnade för vintergrenen
och den förtämnade för vringgren-
nen.

Blåbana i vintergrasen
kallades bluns, då skara, då blun,
då skara.

II. *Stjarnornas utseende och rörelser.*

Benämningar på ad:
A. *Stjarnornas signas blund.*
1) *Stjarnegavla, Stjarnnätter,*

ACC. N:R

M. 7065:15.

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. H. Rönner.

Härad:

Kinnared.

Adress:

Torslag, Lagan.

Socken:

Bjerga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Själnehet.

2) Stjärna är klara, skarpa,
blanka, vassa;3) lysa, findra, blieä, blän-
ka, blinka, glimma, vifla,
flara, flamma, fladda,
sja ställa,

B. Stjärna bynas dunkelt.

1) matta, lubna, dunkla, da-
na;

2) - - -

C. Stjärna börja bynas:

fländas, stjälnehet, börja
bynas, börja lysa (lysa).

ACC. N:R

No. 7065:16

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. H. Hansson

Härad:

Vimmerby.

Adress:

Förlag, Ragn.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVI. Stränfall:

- 1) stränshot, stränregn
(dä det är många stränor,
som falla på en gång)
- 2) raska, falla, flöta etc.

III. Tro om stränornas rörel-
ser, uppkomstsägar m. m.

Köri fortde man, att
stränorna ibland kunde falla
ned på jorden, i havet eller
nå i vildskogarna. Liksom man
kunde man ibland under strän.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M 7065:17

Landskap: Småland Upptecknat av: J. H. Rönner
 Härad: Smålands Adress: Vadstena Sögar
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

17
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

kvällen och natten för berättarna
 husom hus vilka större eller mind-
 re stjärnor såväl som flerstjärn-
 or på så sätt följde. Man hade
 den föreställningen, att samtidigt
 med att en stjärna föll där så
 föll på jorden ^{och storknade} det per-
 son som dog. Vår person ha-
 de sin stjärna, som man fick
 vid födelsen och när livet storknade
 så lysde hennes stjärna inte längre
 men storknade och försvann i värld-
 rymden genom ett stjärnfall. Om
 meteoriterna och deras avsnedfallna

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7065 : 18.

18

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Hansson
Härad: Timmerb. Adress: Torlas, Lagan
Socken: Berga Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stjärnor eller andra himlakroppar
hade man för inget begrepp.

Stjärnor med eller utan käll
näm kallade man för för äskvrig-
gar, när man hörde att det
var vapen och redskap som till-
hörde Tor, äskans gud, men vilka
under blixtnedslag gavs till mas-
sen och då räddes människor och
djur, som dödade eller byggades
och andra föremål, som antändes
och brann ut ner.

Den gamla folktron, att stjär-
nor flyttade från ett ställe till

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7065: 19

19

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

J. H. Hansson

Härad:

Tunnabäcks

Adress:

Västergår, Egersund.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ett annat har man för upfat-
tad även här. De gamla stude-
rade sjömanstän kunde blott
vinternätter men än vad man
gav tiden åt fallet. Lärskivet var
någon som uppenbarade sig för him-
lafästet var man med på noterna
och drog därav sina slutsatser
och förklaringar. Ibland kunde det
hända, att konstulationen hade
formen av ett svärd och detta
tyg man visade förbund till krig
och örlig.

Sjömanerna bodde man för

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No. 7065: 20.

20

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

Th. H. H. H.

Härad:

Linnarö.

Adress:

Vollarp, Lagen

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

vara de saliga och änglarna i
himlen, som Guds bud. De små
stjärnorna betraktade barn och de
stora stjärnorna betraktade frömmen
personer, som dött och gått till Guds
och var stjärna sedan lyser på
himlafästet. Uppfattningen bliver
gradvis tydligare och var i maj
17 är anført, att en stjärna blev
den vid födselen och föll och stork-
nade vid dödsfallet.

De stora och klara
stjärnorna var representanter för
stora män, kunga och andra stors.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

7065:21

Landskap: Småland

Upptecknat av: P. H. Åsman

Härad: Sunnebo

Adress: Tålarps, Sagan

Socken: Berga

Berättat av:

Uppteckningsår: 1940

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

män eller på annat sätt be-
rättat och högt uppsatta personer.

Uppgifter i vissa fall så-
dana som: att säga att många
stjärnor det var på himmeln: Solen.
En och alla de andra höjde jag
up på sålten jästomman, när man
som barn brukade säga, ävenså är
skiltigt senare.

De personer, som var skick-
liga i att på tydlig och stjärnorna
sade man om: att de kunde läsa
planet, - första sig på vinterbrädet,
stjärnorna - kunna läsa hemmelsteken, etc.
läsa planet o.s.v.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7065

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. W. Rönner

Härad:

Tummeto.

Adress:

Torlag, Eger.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV26-8. 15.Gräna och Sjöambils.

Pag. 22-51.

Ny och nedan

ACC. N:R

K. 7065:22.

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. Thörn.

Härad:

Munkbo.

Adress:

Tor. L. Engan.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

IV Gamla almanackans Stjärnbilder.

Den gamla almanackans
stjärnbilder. Som vi sin tid för-
mål för mycket folkets och vår
skapelse. Denna gamla som till
någon inte blott och som barn
födelse utan följde det sedan hela
livet igenom. När barnet kom
till världen gav man det vi
i vilket himmelstärken det föddes.
En gosse som var född i lejonens
stjärnbild blev en stor och kraftig

ACC. N:R

M. 7065 : 93

23

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. H. Rönner.

Härad:

Tummebo.

Adress:

Torsås, Lagan.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Har varit duktig till krigsman.
Den som var född i Västmannens
stjärnbild eller Björnen o. s. v. som
olyckligt utryddes att vara född
i Kräftans eller Skorpionens stjärn-
bild.

V. Bestämningar av väderstråk och tid på dygnet.

Med tillhjälp av stjärnor.
och, i synnerhet, Nordstjärnan,
har man för kunnat bestämma
väderstråket. Det är därför sin

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7065:24

24

Landskap: SmålandUpptecknat av: P. H. HansenHärad: Emmetsbo.Adress: Boöf, Sagan.Socken: Berga.

Berättat av: _____

Uppteckningsår: 1940.

Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

riktighet, att "Nordsjöarna för i
väster och Björns som vägras."
Och detta i olika hänseenden.

Om man på naturligt sätt hade varit
på sin, P. H. under måndag.
ningen efter försik i olika män-
nad, eller vil andra tillfällen var
det bra att ha Nordsjöarna, by
omman visade man ibland på sin.
De var man befarar sig. Samma
var och förhållandet med man rikas
Björns (som alls för länge i Skogen,
där att naturupplevelse föll på. Där
var det bra i fall att Björnsarna

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R *7065:25*

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *A. B. Ranson*
 Härad: *Smålands* Adress: *Stora Ryd*
 Socken: *Berga* Berättat av: _____
 Uppteckningsår: *1940* Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

behagade visa sig, ty med led-
ning av Nordstjärnan kunde man
då följa sig vägen mot hemmet,
jorden skogen var tät och snö-
rig. Vid Westmanslandet av plati-
den för uppförandet av en ny bygg-
nad var Nordstjärnan i regel
den avgörande hållpunkten, var-
efter man rätade sig.

De gamla klockorna som vak-
tade sina milor i skogen under
de långa nätterna fingo rikliga
anledningar att betrakta stjärnornas
många under och beäkras vad

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No. 7065:26.

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. W. Rönner.

Härad:

Timmerb.

Adress:

Torlag, Lagan.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

26

Tiden led allt efter som Karlavagnen, Orion m.fl. bekanta stjärnor ställades i runda läge. Min far (född 1833, död 1915) hade visserligen fiske, men brukade aldrig vara där med mig i fiskan under det dagliga arbetet. Men han var ganska säker om att kunna säga när man var vid klockan var. Tio minuter. Tiden utlöstes han detta på solen under dagen och under hela natten på stjärnorna, m.b. de grupper av dem som förändrade läge under nattens lopp. Detta gav en viss

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No. 7065 : 27

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. H. Håm

Härad:

Lunnebo.

Adress:

Vörå, Lagan.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

27

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Träning i detta hänseende och
därför hände det att han ej br.
kunde säga fel på tiden även när
det var spulet. I det senare fallet
brukade han nämna på kroppen
att en måste klaska f. l. vara
10 fm och när man då kom
in till dagorden, så stod det
sällan fel i att inte så var fallet.
Då såg på solen, då såg på
stjärnorna var klaskan d. brukade
de gamla säga. Klaskan som
närvarade tiden bestod de sig
inte med, i varje fall inte under arbete.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7065:28

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

P. B. Rasm.

Härad:

Timmerbo.

Adress:

Torsås, Lagan.

Socken:

Berga.

Berättat av:

E. J. Sjöström

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i Berga

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

28

VI. Väderleks- och dörmärken.A. Väderleksmärken.

Tittat ut förutgående vä-
derleken med hjälp av vinterga-
ran. Hålls. Spå i vinterbråtan,
Spå i vintergatan, läsa i vin-
terbråtan, ä eller va. kloke i vin-
terbråtan, ^{va eller i vintergatan} lek. Detta skulle ske m.
de. Alla avläsa: Avläsa mäs-
nad, enligt vad Bliet uppger. En-
ligt andra uppgifter skulle det vara
under september, kvällen väderleken

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 7065:29

Landskap: Småland. Upptecknat av: H. H. Hansson.
 Härad: Funbo. Adress: Boo, Lagan.
 Socken: Berga. Berättat av: Emma Mårtensson
 Uppteckningsår: 1940. Född år 1849 i Kallnarebo

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hade studeas på vintergatan.
 Emma Mårtensson i Åby berättar,
 att man brukade såväl vinter-
 bråten som vissa andra ställen
 under vissa augustikvällen, när
 väderketen inte hade bindes här för.
 för att låsa inhämta skiffer
 om vintrens väderket och somma-
 rens gräda.

Om vintergatan var jämn
 och ljus, betydde detta en sträng
 vinter med mycket snö hela ti-
 den. Lyckte den klart, så hade
 man en sträng höst och bafrost.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7065:30

Landskap:

Småland.

Upptecknat av

P. H. Hansson.

Härad:

Tummebo.

Adress:

Torslagsgatan.

Socken:

Berga.

Berättat av

Lennig, E. H. Johansson

Uppteckningsår:

1940.

Född år

1854, död 1936.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

men liknade den snö, så blev det
och så snö. På vintergatan fläc-
kig, så blev det en öppen vinter.
värde. Plåsen på vinterbråtan
där förgreningen började betraktade
jultiden och fig. 3 A-B efterhåsten
fram till julen. Man gav nog
akt på de stora ljusa fläckarna
på vintergatan. På denna dag
man den storslatta brundan
värde. Man hade att förvänta
under motsvarande tid. På det
ett mycket eller svagt framträdande
fäst vid förgreningen, så började

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R **7065:31**Landskap: **Småland.**Upptecknat av: **P. H. Rasm.**Härad: **Funnebo.**Adress: **Bolesjö, Sagan.**Socken: **Berga.**Berättat av: **Herrn B. H. Johansson**Uppteckningsår: **1940.**Född år **1854, död 1936.**LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det blidvåder under julen och hur länge det sedan bröjde innan vinterknäppen eller ständig vinter. Mycket som jag man studsar av hur långt ned på grenen den nu blunns var belägen. Det här de också att hela vintergrenen framträdde mycket blev för att inte säga mörk och detta varade om att man då inte hade någon vinter att förvänta. Man gjorde också sina observationer på iakttagelser på Åringgrenen för att kunna förutspå nuvarande

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No. 7065:39.

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

E. K. K. K.

Härad:

Tunnsjö.

Adress:

Torslag-Björnsåker.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

32

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det följande ärets skörd komme
att bli.

Det som : Vinterbrätan
är en mycket gammal sed, som
har bebehållits sig genom tiden
och att ännu inte alldeles bortglömts
här i detta bygge. Framtidens
hemmanägaren Anders Johan Jo-
hannesson : Torslag-Björnsåker,
född 1838 och död 1932, studeade vin-
terbrätan för varje år och han var
när på träffställen ifråga om att
med ledning därav förutse vinterns
väderlek och det kommande året

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 7065:33

Landskap: Småland. Upptecknat av: H. H. Hansen.
 Härad: Tunnab. Adress: Torlag, Sagan.
 Socken: Berga. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940. Född år _____ i _____

Skild. En annan känd spänning
 i Vintergatan var hemmansägaren
 E. S. Johansson i Torlag, Edsgränd,
 död 1936. Förälskaren E. J. Blier,
 gammal Bergabo, men på äldre-
 mans dagar boende hos en dotter och
 måg i Haverhus, Votja socken,
 studeras fortfarande Vintergatan varje
 höst. På gå. och en man i Tor-
 lag, enligt vad som berättats mig
 obehjälpliga andra personer hade
 det julmar. Märket: vinterns
 vitheter, som fortfarande stunda
 och draga sina slötar av

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No. 7065:34.

Landskap: Småland. Upptecknat av: P. H. Rasm.
Härad: Sunnebo. Adress: Torlag, Sögar.
Socken: Berga. Berättat av:
Uppteckningsår: 1940. Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

34

Vintergatans utseende.

Om "waverlyan": Vintergatan
har jag aldrig hört berätta. Mr.
Tryckes tillhör Tydigen en annan ort
än denna. Däremot hade man
för den uppfattningen, att vinden
under jämförande dag kom från
det Rikt varat en stjärna
fäll eller försvann emot. När
stjärnan under vinteratten är
oväntligt klara och skarpa samt
riktiga. Vidare det stäng känd.
När stjärnan fladda, betydde det
att det snart blir storm.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M. 7065:35

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Rasm.
 Härad: Emmaboda Adress: Torlag, Sagan.
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Var stjärnorna guldna och fram-
 träda mycket starkt, bli det
 kallt. Sjönas de ännu som
 och lundna, bli det mildvårde eller
 nederbörd.

B. Stjärnorna

Stjärnorna vill det sy-
 nas ut som om inte ha friskom-
 mit hästades. Det skulle i så fall
 ha friskommit något ytterligare
 av de gamla hästarna, vilket jag dock
 aldrig haft kännedom om.

ACC. N:R

M. 7065:36.

Landskap: Småland.

Upptecknat av: P. H. Hansen.

Härad: Sunnerbo.

Adress: Västergården, Långan.

Socken: Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår: 1940.

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

VII. Vården rörande människans levnad m. m.

Man kan inte bryta sig
man läser i skänorna människor-
nas öden för länge sedan och
bortglömt, men länge tillbaka var
man nog inte alldeles fri från den
m. sed. Reminiscense. Härav kan
man för övrigt se i dag för höra
i samtal även om man därvid
inte inlägger något allvarligt.
Det var en frist om hade stus i
befordring hälsande. Man provade

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

A 7065:37

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

H. H. Rasm.

Härad:

Timmerb.

Adress:

Torslag, Ragn.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

37

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gång på gång till kall på olika
ställen, men för varje gång miss.
lyskades han och en muller blev
vald. "Det måtte stå skivet i stjär-
norna och han ska stanna kvar
här i församlingen till dödsdag,
sade då en gammal församlingsb.
Om den som ska lycka och fram-
gång här i livet säger man: Han
(han) är född i en lycklig stjärna,
han (han) har en god stjärna. Det
man skulle redan innan det han
föds läsa ut i stjärnorna om
födelsen m.m. med folktraditioner

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7065:38.

Landskap: Småland Upptecknat av: H. Ranson
 Härad: Emmetås Adress: Torsås, Sagan
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

intas att förstå att den gamla ~~att~~ från var att när en människa föddes, fick den sin själa på sin himmel och denna lyfte så länge personen i fråga levde, men slutade vid dess död.

Tyvärr har jag ingen kännedom om någon speciell själsbild, som skulle kunna angiva tiden för födseln.

Men hade man även här den uppfattningen att det var, som föddes: Någon själsbild kom att få anse för affärer och

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7065:39

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Rasmus
 Härad: Ämnebo Adress: Ämnebo, Ämnebo
 Socken: Ämnebo Berättat av: Ämnebo
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

i många fall bli handlare. Mitt
 liv är en väg, en "hökare" de är
 viktiga som man ibland får höra
 uttala av gamla personer. Det finns
 många ringa ljusa förhoppningar för
 den framtid, som förtas! Skorpionens
 stjärnbild. Man skulle nämligen
 att en sådan person som att gå
 baklänges här: livet: rikhet med
 skorpionens gång och detta var för
 inte lyckligt. Olycksbärande var
 det och att vara född i Skorpionens
 stjärnbild, men den som var född i
 skorpionens stjärnbild hade förhoppningar

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7065: 40.

Landskap: Småland Upptecknat av: M. Hansson
 Härad: Funbo Adress: Västby, Funbo
 Socken: Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

40
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Att det bli en bra festare med
 god färgskynka. Det var född
 i Skorpionens stjärnbild var heller
 inget betydligt mer, men väl i
 tvillingarnas eller jungfruens.

Man ansåg att varje män-
 niska hade sin stjärna, som hän-
 des, när den föddes och släktas, när
 hon dog samt att stora personer
 - kungar, kejsare o.a. högre ställmän
 hade sin särskilda, stora stjär-
 na. - Stjärnfall betydde dödsfall.
 "Nu var det en människa, som
 gick hem till Gud" eller "nu var

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M 7065:41.

Landskap: Småland Upptecknat av: P. H. Hansen
 Härad: Kunnabo Adress: Torlag, Sögar
 Socken: Bega Berättat av:
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det är märkligt som jag; när man
 gör, när man får se en stjärna
 falla från sitt fäste i himlaval-
 den. Helt oerhört: Det är en själ,
 som far till död; hörd man
 och: detta sammanhang. Ett
 stjärnfall är: regeln över för en
 ögonblick eller blott några få sekunder.
 Men man minner då näppeligen
 att önska sig någonting, varför
 meningen: Vad en stjärna faller,
 skall man önska något, så står
 det in: väl för härliga till de
 vidskräckliga kraschernas område.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7065:42.

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. P. Ranson.

Härad:

Kumla.

Adress:

Tolag, Sagan.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Pm Kaya Daniska.

Uppteckningsår:

1940.

Född år

1813

i

Tolag, + d. 1903.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Den uppfattningen var gån-
g, att stora stjärnor både krig
och olyckor. De gamla visste där-
för berättat, att jern nedbröten av
de krigs värd hand var inver-
kat uti jern man se en mäng-
fald stjärnor falla i himlasynen.
Den och detta uttryckte man sä-
lunda, att det blev många av
den som drogs ut i kriget, vil-
ka blev nedsmjorda i slag och
ärovände sålunda aldrig till-
baka till sina hem. Öfver andra
himmelstegen än stjärnorfall

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7065:43

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. Mattsson.

Härad:

Finnsteb.

Adress:

Torsås, Lagan.

Socken:

Berga.

Berättat av:

P. Maja Danielsen.

Uppteckningsår:

1940.

Född år

1813

i

Torsås.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jämförde de gamle och man
 sig såsom förebud till krig
 och örlig förhållande. Men
 de kunde göra stjernvatten
 och se igenom tankens
 och med på golvet i stegen.
 I omkretsarna och mycket respekt
 och när de uppträdde blev
 de föremål för fästingar om det
 väntade. Men kunde få en
 svär på himlen under stjärn-
 ner och jämförde man och kriget
 mycket var i antägnade. Och
 det i oaktlighet var en komet,

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

7065:44

Landskap: Småland. Upptecknat av: J. M. Larsson
 Härad: Emtåsa. Adress: Västergårds, Lagan
 Socken: Berga. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

som på sin bana genom den
 stora världsynden som kom.
 med sin färd nära var just
 att den var synlig för blotta
 ögat hade man inget begrepp
 som. Gåla komme jag i häng
 Holleys kommit vilken var syn-
 lig vägen 1910." Tyvärr hade det
 då gått en långt fram på
 vägen, att de tjuga sommarst.
 bara inträtt, vilket hade till
 följd, att denna på söndag
 nu och berömda kommit blott
 mycket svagt framträdde för

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 2065:45

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

H. H. H. H.

Härad:

Kumlebo.

Adress:

Västergöt. Sagan.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

igast." Någon övertro i samband
med detta komedbesök förelåg
närhelst icke. Vidningarna be-
rättade i förväg värdligt om kom-
men och dess besök kom de oli-
ka tidpunkter, den återkommer
till jordens värld under sitt
länga lopp genom pyramiden.
Alla försökte därför att genom-
gå en bestående upprepning,
som inte förmådde några för-
ringar om att det var ett var-
sel eller dylikt, som jag så så
visade sig. Bland vidskräporna

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

No. 7065:46

Landskap: Småland. Upptecknat av: A. H. Rönner.
 Härad: Emmets. Adress: Torslag, Ragom.
 Socken: Berga. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julklag blev det emellertid komets.
 Sköna även denna gången, enligt
 vad de samtida tidningarna visade
 att berättas.

Min mor, som då var 18 år,
 berättade ofta om Donatos komets,
 vilken var synlig 1858. Det var ett
 praktfullt skådespel att betrakta
 denna komets och dess uppträdande.
 de vände sig uppmärksamma
 det från folks sida. Vid den
 tiden hade man inte alldeles
 bortglämt den gamla tron om
 dessa långväga gäster och

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7065:47.

Landskap:

Småland

Upptecknat av:

P. H. Kärn

Härad:

Timmerås

Adress:

Tollst. Långan

Söcken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Älska var det många. Som be-
farade det värsta när de be-
skådade den stora och vackra
kometen.

När hade man den ruff-
fästningen, och då en mänsklig
föds, får hon sin själva på
himlen och när hon dö på jor-
den hennes själva. Det bär sjä-
na är liten, medan en vuxen per-
son är större. Monarkens och andra
hög uppräta personers själar
är större än andras och lysa
klara på himlavalvet. När

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

7065:48.

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

H. K. K.

Härad:

Munsterbo.

Adress:

Torshuset, Sagan.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

48

man kunde skänkmått visades
när och fick se ett skänkfäll,
sade man: "Det är en skän, som
går hem till Gud" eller "Det är en
skän som följde hem till Gud." Skän-
karnas vägar: förbindelse med Kar-
lavagnen. Jag har inte hört be-
rättas om. Ibland var det brukligt
jag att ^{en del} folk sa: att det är Torshuset
och att Tor är ett och höra om, när
det isade. Det är möjligt att man
ibland hade den uppfattningen, att
Tor inte: Karlavagnen, när man hö-
de, eller jag aldrig hört talas därom.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 7065:49

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. H. H. H.

Härad:

Lunnebo

Adress:

Förlags. Lagen.

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVVIII Magiska åtgärder m. m.

Dybban av sol, måne
och stjärnor synes ha m.
gamla traditioner på i dessa
bygder och för del av des.
sa vidskriftliga seder och bruk
bibehölls sig, egendomligt nog,
ganska länge. Tälunda var det
en allmän regel att pyroming
till änkenskap utögas i m. m. att
de utögas i nedan skulle inte va.
när byghligt. Tälunda m. m. utögas
ansågs för att vara byghligt att

ACC. N:R

M. 7065:50.

Landskap: Småland. Upptecknat av: P. H. Hansson.
 Härad: Ämnebo. Adress: Torsås, Ragar.
 Socken: Berga. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940. Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

utgått tyngning för och därför var
 det alltid glad för konversationer,
 vilka inlemmas sig i prästgården
 i dessa ärenden ^{och på annat} för första vändningen
 under nyårsnatten.

En del medicin skulle tas
 in i ryggen, medan annan verkade i
 nedan. I ryggen skall ved buggas
 och hysa stöpas. Timret lämnas
 skall buggas i nedan för att
 bli hållbart och fritt från mal
 och maskpåtning. Trodde man för.

De gamla talade så mycket
 om "planetter" (ryggen och nedan)

ACC. N:R

M. 7065:51

Landskap:

Småland.

Upptecknat av:

P. H. H. H.

Härad:

Smålands.

Adress:

Västergötland, Lagan

Socken:

Berga.

Berättat av:

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och vad ^{man} hade att göra och inte
göra under desamma. En sak
eller ett arbete som P. H. H. borde
utföra : my fisk påbörja inte
efte : nedan eller Tverton. Nu
Tidsminniskan får inte notis om
sidans utan kan näja vad som
 skall göras vad det passar sig
och får ingen hänsyn till för-
jälernas förtyllanda tväro. Det
kan blivit ena tiden och nya
seder.

Västergötland, den 9 dec. 1940.

P. H. H. H.

Skriv endast på denna sida!